

IZRAELSKE ORUŽANE SNAGE

Vojnopolitička situacija na Srednjem istoku poslednjih nekoliko godina usredotočila je pažnju vojnih stručnjaka na oružane snage tog područja, posebno Izraela. Od arapsko-izraelskog sukoba 1947—48. godine Izrael je postepeno izrastao u veoma moćnu vojnu silu na području Srednjeg istoka. Ovo je on i potvrdio u ratovima 1956. i 1967. godine s arapskim zemljama.

Izraelske OS imale su presudan uticaj na stvaranje države, kao i na njen kasniji razvitak. One imaju veoma veliki, premda ne i dominantan, uticaj i na društveni život nacije. U ovom pogledu one se razlikuju od oružanih snaga u većini novonastalih država.

Najveći uticaj na organizaciju, strukturu i zadatke izraelskih OS ima vojnopolitička situacija na Srednjem istoku, kao i geografski, ekonomski i socijalni položaj same zemlje. Pred rat 1967. godine geografski položaj Izraela bio je izrazito nepovoljan, jer mu je oblik teritorije bio jako izdužen u pravcu sever-jug; naime, njena dužina iznosila je 424 km, dok je najveća širina bila 112, a najmanja svega oko 10 km. Ukupna dužina izraelskih kopnenih granica iznosila je oko 940 km. Približno polovinu njegove teritorije sačinjavala je pustinja, koja je pretežnim dijelom nepogodna za naseljavanje. Najveći urbanistički centri nalazili su se blizu granice,¹ što je sa vojne točke gledišta otežavalo uspješnu odbranu zemlje. Poseban problem je predstavljala neravnomjerna koncentracija stanovništva i privrednog potencijala, jer je oko 45% stanovnika i 80% izraelske privredne moći smješteno u područja Haife i Tel Aviva. Granica sa Sirijom išla je preko Golanske visoravni, koja je sa sirijske strane bila veoma snažno uređena u fortifikacijskom smislu. Geografski i demografski faktori učinili su da je Izrael bio veoma ranjiv na eventualne napade iz vazduha. Tako su prije 1967. god. egipatski avioni s aerodroma u sjevernom Sinaju mogli da napadnu ciljeve u području Tel Aviva poslije svega 12 minuta leta (sada to vrijeme iznosi oko 30 min.)

Navedeni faktori su imali značajan odraz na organizaciju i razvoj doktrine u izraelskim OS. Zbog nedovoljne dubine teritorije Izraelci su smatrali da ne mogu prihvatiti koncepciju statične odbrane jer ne bi mogli da apsorbuju iznenadni napad, a da pri tome ne izgube područja zemlje

¹ Haifa se nalazi na 40, a Tel Aviv na samo 19 km od granice.

od vitalnog značaja, u neposrednoj blizini granice. Iz ovih razloga izabrana je ofanzivna doktrina, jer se stalo na stanovište da je napad najbolja odbrana. Posle proširenja teritorije u ratu 1967. god., Izrael sada može uspješno da organizira odbranu po dubini. To i predstavlja jedan od važnih razloga njegovog odbijanja da se povuče s okupiranih teritorija.

U izgradnji vojnog sistema Izrael se od početka orijentirao na model tzv. građanske milicije (veoma sličan švajcarskom). U principu to znači držanje relativno malog, ali dobro opremljenog i obučenog »jezgra«, koji sačinjavaju regularne snage (mirnodopska armija), i postojanje velikih snaga u rezervi. Ove posljednje treba da budu tako organizirane i obučene da se mogu što prije upotrijebiti. Po mišljenju Izraelaca, jedino je prihvatanje ovakvog vojnog sistema omogućavalo Izraelu da prevaziđe sve nepovoljne faktore koji proističu iz njegovog geografskog, demografskog, ekonomskog i socijalnog položaja. Izraelci smatraju da njihov opstanak kao nacije zavisi u prvom redu od postojanja dobro obučenih i spremnih oružanih snaga.

ORGANIZACIJA ORUŽANIH SNAGA

Po Zakonu o narodnoj odbrani vojna obaveza je opća za sve državljane židovske nacionalnosti, a od 1956. god. i za pripadnike Druza.² Vojni rok se služi u vremenu od 18. do 26. godine starosti.³ Za mladiće on iznosi 36 (ranije 30), a za djevojke 20 mjeseci. U prosjeku se svake godine regrutuje 90% mladića i oko 50% djevojaka.⁴ S obzirom na ograničene ljudske izvore, nastoji se da što veći broj ljudi sposobnih za vojnu službu završi vojnu obavezu u OS. Zahvaljujući nizu faktora, kao i vrlo dobro organiziranom vojnom sistemu, Izrael može u slučaju rata da mobilizira znatan broj ljudi. Prema nepouzdanim podacima — oko 400.000.

Izraelske OS se dijele na sljedeće tri komponente:

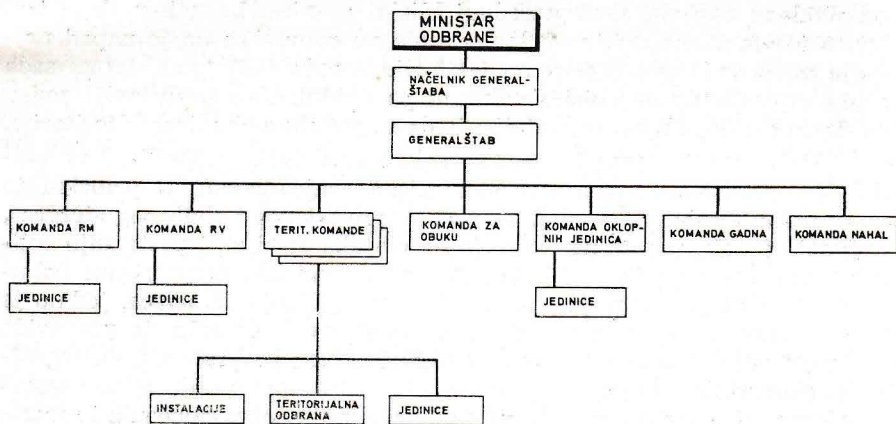
Regularne snage (stajaca armija); one se sastoje od tradicionalna tri vida OS, koji sačinjavaju »jezgro«, koje pojačavaju snage rezerve. Njihov glavni zadatak je obuka, razvoj tehnike i doktrine, kao i obezbjeđenja državnih granica. Organizacija OS prikazana je na *šemi br. 1*. Svaki vid OS nadležan je u pitanjima koja se tiču njegove unutrašnje organizacije, dok se cjelokupno planiranje nalazi u nadležnosti Generalštaba.

Pred rat 1967. god. postojale su tri teritorijalne komande: Sjeverna, Centralna i Južna. Svaki od komandanata (čina general-majora) komanduje svim snagama na određenoj teritoriji, izuzev snaga ratnog vazduhoplovstva. Osim toga, on rukovodi i odbranom graničnih naselja i komanduje jedinicama rezerve koje su namijenjene za pojačanje snaga teritorijalne odbrane.

² Prema podacima iz 1965. god. u Izraelu je živjelo oko 30.000 Druza. Od 1967. god. odobreno je i dobrovoljno služenje Armije u izraelskim OS. Odziv je slab, što je potpuno i razumljivo.

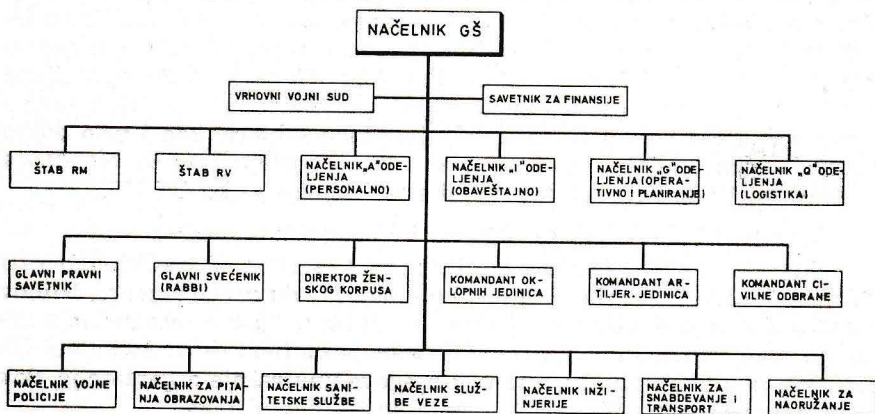
³ Od vojne obaveze izuzimaju se fizički nesposobni i oni kojima to religiozni razlozi ne dozvoljavaju.

⁴ Posljednjih godina pooštreni su kriteriji u pogledu fizičkih normi za djevojke, jer se sve ne mogu primiti u sastav OS.

ŠEMA Br. 1

Organizacija Generalštaba prikazana je na šemi br. 2. Ona je na prvi pogled veoma slična organizaciji američkog Generalštaba, ali je u praksi bliža britanskom sistemu, jer najveći značaj ima Operativno i plansko odjeljenje.

ŠEMA Br. 2

S obzirom na to da izvori ljudskog potencijala, kao i druga ograničenja ekonomske prirode, ne dozvoljavaju Izraelu da postigne kvantitativnu nadmoćnost nad svojim potencijalnim protivnicima, on to nastoji da nadoknadi demonstriranjem svoje superiornosti u pogledu kvaliteta obuke, naoružanja, opreme i operativne vještine. Obuka u izraelskim OS je veoma intenzivna, a poseban naglasak daje se na ofanzivna dejstva i obuku u noćnim uslovima. Najveći dio obuke u KoV izvodi se na terenu — simuliranjem ratnih uslova. Boravak trupa na terenu je znatno duži nego što je to slučaj kod mnogih drugih armija u svijetu.

Brojno najjači dio OS je kopnena vojska, koja sada ima od 65.000 do 70.000 ljudi. U njenom sastavu se nalazi 12 brigada, od kojih su dvije

oklopne i jedna mehanizovana. Brigada je najveća formacijska jedinica i raspolaže sa oko 4.000 ljudi; ona ima stalnu formaciju, 4 bataljona i dijelove za podršku (artiljeriju, inženjeriju, organe veze i dr). Po funkciji je slična diviziji u drugim armijama. U slučaju rata osniva se štab tzv. UGDAG, koji bi se po svojoj funkciji nalazio negdje na nivou između brigade i teritorijalne komande. Za sada postoji samo jedan takav štab, spreman za aktiviranje u slučaju potrebe.

Glavna udarna snaga KoV su oklopne jedinice; u njihovom sastavu se nalazi oko 1.250 tenkova,⁵ od kojih je 300 tipa *M48 Patton*, 400 tipa *Centurion*, 300 tipa *T54/55*, a ostali tipa *M4 Sherman* i *Super Sherman*. Prema nekim podacima, posljednji su povučeni iz upotrebe.⁶ Kao što je poznato, SAD treba da isporuče Izraelu 200 tenkova tipa *M60*. Prema jednoj informaciji, Izrael je završio sa razvojem tenka domaće proizvodnje *Tsabar*, koji će ući u operativne jedinice sljedeće godine.⁷ KoV ima oko 300 samohotki kalibra 105 i 155 mm,⁸ ali se one sada zamjenjuju novim oruđima američke i francuske proizvodnje. Nedavno su SAD počele sa isporukama samohotki *M109* od 155 mm (haubice) i *M107* od 175 mm (topovi). Prema nekim podacima, KoV Izraela ima u naoružanju i sovjetske raketne bacače 240 mm. U naoružanju KoV-a nalazi se i oko 1.500 oklopnih transportera (ot), od kojih je najveći broj polugusjeničara, tipa *M2* i *M3* američkog porijekla.⁹ Procijenjuje se da Izrael ima nekoliko stotina ot tipa *M113* (američki) ili *Henschel HWK 11* (njemački). Navodno se u rezervi nalazi i oko 1.500 ot tipa *BTR40* i *BTR152* sovjetskog porijekla.¹⁰

Posljednjih nekoliko godina Izrael je poduzeo velike napore radi izgradnje vlastite vojne industrije i u tom pogledu je postigao zapažen uspjeh. On sada uvozi iz inostranstva samo najtežu opremu, a skoro sve ostalo se proizvodi u samom Izraelu. Ovo je slučaj sa streljačkim i lakim naoružanjem, koje se nalazi u sastavu bataljona i nižih taktičkih jedinica.¹¹

Ratno vazduhoplovstvo raspolaže sa oko 8.000 ljudi i 515 aviona. Premda brojno malo, ono predstavlja veliku snagu, što je posebno došlo do izražaja u posljednjem ratu. Po ocjenama mnogih stručnjaka, ono se smatra jednim od najboljih u svijetu. Prema nekim procjenama, od ukupno 350 borbenih aviona, 70 je tipa *F4 Phantom II*, 70 tipa *Mirage IIIC* i 100

⁵ »Newsweek« od 22. marta 1971. Prema podacima iz časopisa »Military Review«, od marta 1971., str. 70, u sastavu oklopnih jedinica nalazi se 1.500 tenkova.

Tenkovi *Centurion MK5* imaju top 83,4 mm, a *MK7* top 105 mm, tenkovi *Sherman* imaju top 75 mm, a *Super Sherman* top 105 mm (ovi tenkovi su modificirani u Izraelu).

⁶ Oni će biti upotrijebljeni kao postolja za samohotke.

⁷ Težine oko 40 tona, a naoružan je topom 105 mm.

⁸ Tipa *M7* od 155 mm (američke proizvodnje) i *AMX-105* (francuske proizvodnje).

⁹ Iz doba drugog svjetskog rata, Izraelci su ih praktično ponovno izgradili, jer su na njima izvršili mnoge modifikacije.

¹⁰ Svi su modificirani, tako da mogu koristiti rezervne dijelove izrađene u Izraelu.

¹¹ Automati tipa *UZI*, aut. puške *FN*, laki automati *FN*, *RB 88,9 mm*, *MB 120 mm* (na polugusjeničaru), *MB 160 mm* (na modificiranoj šasiji tenka *Sherman*). Postoje vučne verzije oba tipa *MB*, ali se one obično nalaze u sastavu vd-jedinica.

tipa *A4 Skyhawk*.¹² Ostali su tipa *Mystere IVA*, *Super Mystere* i *Vautour*.¹³ U sastavu se nalazi i oko 150 školskih aviona tipa *Fouga Magister*.¹⁴ Vazдушnim putem mogu se prebaciti snage u jačini jedne vd-brigade. Za ovo se koriste transportni avioni tipa *C47*, *Noratlas* i *Stratocruiser*,¹⁵ kao i helikopteri tipa *S-55*, *S-58*, *CH-53*, *Super Frelon*, *UH-1*, *Alouette*, *Agusta Bell 205* i *Jet Ranger*.¹⁶

U pogledu nabavke najmodernije opreme za ratno vazduhoplovstvo, Izrael zavisi od uvoza iz inostranstva, u prvom redu iz SAD. Ipak, čine se veliki naponi da se razvije vlastita vazduhoplovna industrija. U tom pogledu su takođe postignuti ogromni rezultati; ta industrija danas za pošljava oko 15.000 ljudi. Proizvode se srednji transportni avioni tipa *Arawa*, laki avioni tipa *Jet Commander* i školski avioni *Fouga Magister*.¹⁷ Prema francuskim izvorima, Izraelci su uspjeli da proizvedu prototip vlastitog aviona tipa *Mirage*, koji ima mnogo bolje karakteristike od francuskog aviona istog tipa.¹⁸ Izrael takođe proizvodi skoro sve rezervne dijelove za mnoge od aviona koji se nalaze u naoružanju. Za nekoliko godina otpočeti će rad i tvornica mlaznih motora.¹⁹ U Izraelu se proizvode i poznate vođene rakete v-v tipa *Matra*,²⁰ a ima podataka da je uspio da konstruirati i proizvede raketu v-v novog tipa. U naoružanju se nalaze i rakete tipa *Sidewinder* iste namjene, koje dobija iz SAD. U sastavu se nalazi nekoliko divizionara PAR tipa *Hawk*, takođe američke proizvodnje. Izrael proizvodi sve vrste avionske municije, kao i najveći dio elektronske opreme za potrebe ratnog vazduhoplovstva.²¹

¹² Prema »Newsweek«, od 22. marta 1971. naručeno je još 12. aviona *F4*, koji će biti isporučeni do ljeta 1971. god. Prema »Military Review« od februara 1971. naručeno je još 18 aviona tipa *Skyhawk*. Avioni *Phantom* zamjenjuju LBA tipa *Ouragan* (u 1969/70. god. bilo je u sastavu dvije eskadrile sa 55 aviona ovog tipa).

¹³ Prema »New Statesman Yearbook 1969/70«, u sastavu su bile 2 eskadrile LBA *Mystere IVA* i jedna eskadrila lovaca-presretača *Super Mystere*, sa ukupno 72 aviona, kao i jedna eskadrila IA tipa *Vautour* sa 24 aviona.

¹⁴ Pred rat 1967. god. oko 100 aviona ovog tipa bilo je preoruzano (sa 2 MTR 12,7 mm i nevođenim raketama v—z) i upotrebljeno za podršku trupa na zemlji. Sada se proizvodi specijalna verzija ovog aviona (sa jednim sjedištem), koji je naoružan sa 2 topa 20 mm, nevođenim raketama v—z i bombama.

¹⁵ Prema pisanju »New Statesman Yearbook 1969/70«, u sastavu se nalaze 2 eskadrile sa oko 60 aviona. Avioni tipa *Stratocruiser* se koriste i kao avioni — tankeri (za snabdevanje gorivom u toku leta).

¹⁶ Prema gore navedenom izvoru, u sastavu je bilo 2 eskadrile helikoptera.

¹⁷ *Arawa* su avioni izraelske konstrukcije. Osposobljeni su za korišćenje kratkih staza za sletanje i poletanje (STOL). Avioni *Jet Commander* se izrađuju po američkoj licenci. Školski avioni *Fouga Magister* su već izvezeni u više zemalja.

¹⁸ Po svojim općim karakteristikama, on se nalazi između aviona *Mirage III* i *Mirage 5*; ima veći dolet i nosi veću težinu naoružanja od prethodnog (avion ima američki motor J79II7 i na visini od 12.000 m postiže brzinu veću od 2,5 Maha). Osim toga, on posjeduje bolja manevarska svojstva na malim visinama i sposobnost polijetanja i slijetanja sa kratkih PSS.

¹⁹ Pogon poznate francuske tvornice »Turbomeca«.

²⁰ *Matra R. 530* se izrađuje po francuskoj licenci.

²¹ Municiju za topove kalibra 20 i 30 mm, vođene i nevođene rakete, bombe, itd. Izraelci su razvili i jedinstven sistem tzv. »gorivnih ćelija«, kojim se

Ratna mornarica je bila zapostavljeni dio izraelskih OS. Ona raspolaže sa oko 3.000 ljudi. Dugo vremena imala je u sastavu par zastarjelih razarača i podmornica i desetak TČ. U posljednje četiri godine snage RM su ojačane, jer je u njen sastav ušlo 12 patrolnih čamaca tipa SAAR, nekoliko podmornica i veći broj desantnih sredstava.²² Podmornice su naoružane raketama brod-brod tipa *Gabriel*, izraelske proizvodnje.²³ Po mnogim mišljenjima, razvoj i proizvodnja ove rakete se smatra najvećim dosadašnjim uspjehom izraelske vojne industrije.

Snage rezerve predstavljaju jednu od najvažnijih i brojno najveću komponentu OS. Da bi se mobilizacija izvršila za što kraće vrijeme, sve jedinice rezerve su raspoređene, na teritorijalnom principu, u vojna područja. Mobilizacijske vježbe se održavaju često i, prema nekim podacima, sve jedinice se mogu sakupiti, opremiti i pokrenuti za borbu u roku od 48 časova poslije davanja mobilizacijske uzbune. U navedenom vremenu Izrael može mobilizirati oko 250.000 ljudi. Brojno je najjača rezerva KoV, koja ima oko 240.000 ljudi, zatim ratnog vazduhoplovstva sa 5.000—6.000 i ratne mornarice sa oko 3.000 ljudi.²⁴ Rezerve posljednja dva vida OS su relativno slabe, što je i razumljivo s obzirom na njihovu specifičnost.²⁵

Rezervu sačinjavaju vojni obveznici poslije odsluženja vojnog roka. Muškarci u njoj ostaju do 49. godine starosti, a žene (bez djece) do 34. godine. Rezervisti do 39. godine starosti obavezni su da služe 31 dan, a od 40. do 49. godina 14 dana godišnje. Rezervni oficiri i podoficiri služe sedam dana više od ostalih (prema nekim podacima 12 dana više). Osim toga, u slučaju potrebe, svi rezervisti svakog mjeseca provode po jedan dan na aktivnoj dužnosti ili tri uzastopna dana svaka tri mjeseca. Još u doba mira jedinice rezerve posjeduju svu neophodnu opremu i naoružanje, uključujući i vozila. Postoji i »jezgro« jedinice, koje se sastoji od komandanta i manjeg broja oficira i podoficira, administrativnog osoblja i ljudstva za održavanje i opravak tehnike. Kada je na aktivnoj dužnosti, svaki rezervista dobija oko 80% od svoje plaće u građanstvu. Sredstva za ovo idu iz fonda, u koji ulažu država i poslodavci. Radi se o prilično velikom fondu, koji predstavlja značajno opterećenje za nacionalnu privredu. Jedinice rezerve se uvijek održavaju na veoma visokom stepenu bojne gotovosti. Izraelci smatraju da je njihova sposobnost da u vrlo kratkom vremenu mobiliziraju i upotrijebe rezervu, najvažniji faktor »zastrašivanja« od iznenadnog napada njihovih susjeda. U praksi, premda skup, izraelski sistem se pokazao izuzetno efikasnim. S obzirom na ograničene ljudske

---

znatno povećava kapacitet tankova za gorivo na avionima. Osim navedenog, poznato je da su 60-ih godina izraelski stručnjaci, zajedno sa francuskim, radili na razvoju balističke rakete srednjeg dometa tipa *Topaze* i taktičkoj raketi *MD-660*. Poslije francuskog embarga, Izraelci su samostalno nastavili razvoj navedenih raketa.

²² Prema pisanju »New Statesman Yearbook 1969/70«, u sastavu RM su se nalazili: 2 razarača, 1 fregata, 4 podmornice, 9 TČ i 10 des. sredstava (PČ tipa SAAR primljeni su kasnije).

²³ *Gabriel* ima domet 20—30 milja i nadzvučnu brzinu. Po svojim ostalim osobinama slična je poznatoj francuskoj raketi iste namjene *MM-38 Exocet*.

²⁴ Podaci za rezervu KoV nisu sasvim pouzdani.

²⁵ Ovde se misli na potrebu za visokim tehničkim znanjem, specijalnim održavanjem i opsluživanjem tehn. sredstava, kao i za njihovom skoro trenutnom upotrebom.

izvore Izraela, kao i protivurječne zahtjeve koje postavlja njegova priroda, taj sistem je mnogo povoljniji nego držanje velike stajaće vojske.

Civilna odbrana. Glavni cilj ove vrste odbrane je da očuva granična poljoprivredna naselja od upada naoružanih grupa preko granice, što je čest slučaj u doba mira, ili da u slučaju izbijanja ratnog sukoba uspori protivnički napad. Ovaj vid odbrane je ekonomičan, jer pružajući bezbjednost u područjima od drugostepene važnosti, omogućava regularnim snagama izvođenje ofanzivnih dejstava. Osim navedenog, ovaj sistem omogućava i prikupljanje obavještajnih podataka o graničnom području susjeda.

Iskustvo je pokazalo da je moguća uspješna odbrana graničnih naselja od strane samih naseljenika — pod uslovom da raspolažu lakim streljačkim naoružanjem i da su dobro obučeni. OS Izraela imaju veliki uticaj na izbor mjesta takvih naselja. Ipak, nastoji se da ona budu i ekonomski rentabilna. Ponekad vojni razlozi prevagnu nad ekonomskim i to dovodi do porasta državnih subvencija. S druge strane, često ova naselja i nemaju potrebe za takvim subvencijama. Svako granično naselje raspolaže rezervom osnovnih artikala i ima pripremljene fortifikacijske objekte, kao i skloništa za kolektivnu zaštitu. Oružane snage sprovode obuku, daju im naoružanje i municiju. Činjenica je da ovaj sistem, mada vrlo efikasan, ne košta mnogo.

Civilna odbrana se sastoji od tri komponente. Prvu sačinjavaju rezervisti stariji od 49 godina, koji borave kao dobrovoljci u graničnim naseljima. Mnogo značajnije su druga i treća komponenta: omladinske brigade ili GADNA i graničarska borbena omladina ili NAHAL.

GADNA je nastala još u vreme drugog svjetskog rata, a od 1949. god. stavljena je pod zajedničku upravu ministarstava odbrane, prosvjete i korpusa NAHAL. To je dobrovoljna organizacija, koja obuhvata dječake i djevojčice od 14 do 18 godina. Ona je slična našem Savezu izviđača, ali je veći naglasak dat poljoprivrednim radovima i izgradnji javnih objekata (na primjer, puteva), pošumljavanju, arheološkim iskopavanjima i sl. Postoje i specijalna odjeljenja, gdje se izvodi obuka za potrebe RM, RV i službe veze. Pripadnici GADNA, osim održavanja zajedničkih sastanaka, odlaze povremeno na kampovanja, a savlađuju i osnovni program predvojničke obuke u trajanju od 11 dana. Ova organizacija daje veliki doprinos OS, jer rukovodi pripremnom predvojničkom obukom omladine. Sami Izraelci smatraju da je njen najveći doprinos u tome što pomaže pri asimilaciji novopridošlih imigranata (doseljenika), tj. što u njih unosi graničarski duh koji je, po njihovom mišljenju, imao veliki značaj u stvaranju izraelske države.

Korpus NAHAL je zasnovan na drugom principu.²⁶ U njegov sastav ulaze mladići i djevojke koji, s obzirom na ograničene mogućnosti službenja vojnog roka u OS, odabiraju službu u NAHAL-jedinicama. Služenje u korpusu je dobrovoljno, mada se djevojke obično regrutuju, a traje isto kao i u vidovima OS. U ministarstvu odbrane postoji posebno odjeljenje koje vrši izbor budućih pripadnika NAHAL-a. Poslije odlaska u jedinice, pripadnici ove organizacije prolaze kroz različite faze obuke. Najveći dio vremena provode u nekom od graničnih naselja, gdje pored vojnih dužnosti rade i poljoprivredne poslove. Pripadnici NAHAL su plaćeni za vri-

²⁶ NAHAL je osnovan 1948. god.

jeme boravka u jedinici kao i ostali pripadnici OS koji se nalaze na odsluženju redovnog vojnog roka. Prava svrha služenja u korpusu NAHAL je da grupa pripadnika ostane na okupu i poslije završene obaveze. Ponekad se takvoj grupi daje mogućnost da sama izabere mjesto i tip graničnog naselja koje će zasnovati. Uvidjelo se da neki od pripadnika nisu zainteresovani za poljoprivredu, pa se sada dozvoljava izbor aktivnosti (prosvjeta, industrija i dr.).

Da bi se neko uporište NAHAL-a kvalificiralo kao jedinica, ono mora da se nalazi u graničnom pojasu i da značajno doprinosi narodnoj odbrani, ili zdravstvu, prosvjeti, privredi i sl. Takva grupa zauzvrat ne plaća porez i dobiva subvencije od države ili nekih agencija.²⁷ U NAHAL-jedinicama nema tradicionalne vojne discipline, jer se uvidjelo da bi razne disciplinske mjere malo koristile ako se stvarno želi da pripadnici ostanu u grupi i poslije završetka vojne obaveze. Borbene jedinice NAHAL-a se upotrebljavaju i za ojačanje graničnih naselja koja pokazuju znakove raspada. Postoje i vazdušnodesantne jedinice u sastavu NAHAL-a, koje u slučaju potrebe izvršavaju zadatke strategijskog ili operativnog značaja — po naređenju GŠ OS.

Do sada su u preko 20 drugih zemalja poslani timovi za obuku i grupe savjetnika korpusa NAHAL. Ipak, iskustvo je pokazalo da iako se ideja može izvoziti, ona se ne može presaditi u drugu sredinu. Ideologija i motivacija organizacije NAHAL su tipične samo za Izrael.

Za kratko vrijeme svog postojanja izraelske OS su se pokazale kao jedne od najuspješnijih u novijoj povijesti. Za ovo postoji mnogo razloga. Najvažnija činjenica je da Izrael, za razliku od svojih susjeda, predstavlja modernu državu u svakom pogledu. Drugi, ne manje značajan, razlog je da Izrael ima aktivnu podršku jedne od supersila, SAD, koja mu obezbjeđuje ulogu i značaj koji sada zauzima na području Srednjeg istoka. Izraelski vojni sistem je nastao po uzoru na švajcarski, ali ga je u mnogo čemu nadmašio. Neke njegove karakteristike mogu se podražavati, posebno njegova iskustva iz protekla tri sukoba. Pri tome se mora voditi računa o specifičnosti svake od tih situacija, jer postoji mnogo toga što je karakteristično za Izrael i što se ne može prenijeti u druge sredine.

Poručnik b. broda
Milan VEGO, prof.

LITERATURA :

- N. Safran: *From war to war: The arab-israeli confrontation 1948—1967*, New York: F. A. Praeger, 1969. god.;
- J. C. Hurewitz: *Middle East politics: The military dimension*, New York: F. A. Praeger, 1969. god.;
- A. Perlmutter: *Military and politics in Israel: Nation-Building and Role Expansion*, London: Frank Coss, 1969. god.;
- New statesman yearbook 1969/70.*;
- Military review (SAD)*, 1967, 1968, 1969, 1970. god. (br. 1—12), 1971. god. (januar, februar, mart);
- Newsweek (SAD)*;
- International Herald Tribune (SAD)*.

²⁷ Židovske agencije, Židovskog nacionalnog fonda, ministarstava odbrane, poljoprivrede, zdravstva, obrazovanja i kulture.